

דברי סיכום

פגשתי פלח ותיק באותו משק שאלתיו לפשר החרישה העלובה במכונות האולטרה-מודרניות, והוא השיב: „החורש בטרקטור רואה רק את גלגל ההגה ואת חאדמה כמעט שאינו רואה“. כשסופר לי בזמן האחרון על חלוקת העבודה החרשתית בענף הבקר והופעת מעמד מיוחד של חולבים בבית-חליבה, שאלתי אם מכירים עובדים אלה את הפרות לפי שמותיהן, מוצאן, מצבן וכר': ענו לי — הם מכירים אותן לפי העטינים! ואסיים:

אמנם נמצאו פתרונות מוצלחים לבעיות הענף באמצעות השיכון המתוקן, המיכון המושלם וכדומה, אבל כל נבטח במכונה שהיא בלבד תפתור את הכל. אין זאת שאלה של סנטימנטליות וגעגועים לעבר הטוב והאידילי, לימים, בהם „היושב על שרפרף החליבה היה מוקסם ממנגינת קילוחי החלב לתוך הדלי“. השאלה היא בשטח פרואי למדי: גם המכונה זקוקה לעובד קבוע שיכיר אותה יפה ועם זה עליו להכיר יפה את חומרי הגלם המעובדים על ידי המכונה, ואל לנו לשכוח שבמקרה זה הננו מוסרים בידי המכונה חומר-גלם עדין למדי, הרי זו הפרה החיה שצריכה להזין אותנו ולפרנס אותנו.

י. עצמון

עם עזבי את המשק, בדרכי הביתה, התרוצצו במוחי כל מיני רשמים בערבוביה ולבסוף כאילו נערכו ונודקרו לנגד עיני המראות והעובדות כעל סרט נע, וכאילו מאליהם נסתכמו הרשמים במשפט קצר זה: „נודמן לך הפעם לראות ענף הבקר הנתון בתהליך המעבר לסרט הנע“.

היו זמנים שלא רק סוציולוגים לא האמינו במיכון החקלאות, אף הטכנולוגים המובהקים פקפקו באפשרויות המיכון של ענפי בהמות הבית. כנראה שאין קיימים עוד ספקות בשאלה זו, ויש להודות שבתנאי המשק הגדול הולך ומשתחרר אף העובד בענף זה מהטורח הרב ומהטרדות המעיקות שהיו מוטלים עליו „בימים ההם“. ביקורי ביגור שכנע גם אותי שבתנאים מסויימים עשויה המכונה וחלוקת העבודה בענף חי זה להוציא מהמיצר, והלוואי ופתרון זה יהיה פתרון של קבע וישמש לציבור הבוקרים כעין נוחם ופיצוי להשקעות הכבדות שמהפכה זו חייבה אותן.

באחד הביקורים שלי כמדריך נודמן לי פעם לעבור ליד שדה שנחרש בטרקטור והאדמה החרושה נראתה בעיני עלובה למדי; הרתרתי: „בשוורים ובסוסים חרשנו פעם יותר יפה“. כש-

כמה עולה העגלה עד להמלטתה הראשונה?

בשנות 1953/54 ו-1954/55 רוכזו על ידי עובדי אוניברסיטה מספרים על הוצאות גידול העגלה עד להמלטתה הראשונה. בס"ה עובדו הנתונים על 1025 עגלות שגודלו ב־52 משקים במשך שתי השנים הנ"ל. גודל עדרי הפרות במשקים האלה נע בממוצע בגבולות 31.5 פרה ומספר המבכירות שהוכנסו שנה-שנה לעדרי הפרות היה 9.9 לכל עדר. מחיר המבכירה בשעת ההמלטה היה 50 ל"ש בשנת 1953/54 ו-55 ל"ש בשנת 1954/55. בכסף ישראלי עלה, איפוא, גידול עגלה באנגליה עד ההמלטה ב־250—275 לירות.

משק החלב והבקר בדנמרק בשנת 1953

ביוני 1953 נמנו בדנמרק 1.486.000 פרות חלב; בהשוואה ל־1952 היתה עליה ב־1% במספר הפרות. כמות החלב שסופקה למחלבות הגיעה ל־4.988 מיליון ק"ג. עיבוד החלב במחלבות ושימוש היה כדלקמן:

3.637	מיליון ק"ג	(73.4%)	לחמאה;
595	מיליון ק"ג	(11.9%)	לחלב שתיה ושמנת;
529	מיליון ק"ג	(11.5%)	לגבינה;
137	מיליון ק"ג	(2.7%)	לאבקת חלב וחלב מעובה.

בס"ה נוצרו 173 מיליון ק"ג חמאה ומוזה נמכרו לחוץ לארץ 136 מיליון ק"ג. אנגליה היא הקונה העיקרי לחמאת דנמרק; בשנת 1953 78.2% מיצוא החמאה היה לאנגליה, 6.7% — לרוסיה ו־3.3% לצרפת. ייצור הגבינה עמד על 87.2 מיליון ק"ג ונוסף לזה ייצרו 0.8 מיליון ק"ג קאזאין. יצוא הגבינה היה 60 מיליון ק"ג.